

International Alert.

Огнестрелните оръжия и частните охранителни компании в Югоизточна Европа¹

Резюме

1. Увод

Този доклад проследява развитието и регулирането на частната охранителна дейност в осем държави, които участват в Пакта за стабилност за Югоизточна Европа на Европейския Съюз. Приватизацията на сектора за сигурност в региона след края на комунистическите режими, отразява световната тенденция - охранителната дейност, която до скоро беше под държавен контрол, да преминава в частни ръце.

В началото на 90-те години охранителната дейност не е регулирана и от това възникват проблеми, характерни и за други сектори, което се дължи на наследството от централизирания характер на социалистическата система. По това време някои охранителни фирми са пряко свързани с организирани престъпни групи, а в някои случаи и с крайни националистични политики. През последното десетилетие охранителният бизнес в Югоизточна Европа става все по-професионален в резултат на наложения от правителствата контрол и предприетите законодателни мерки. Въпреки че в повечето случаи частните охранителни фирми не създават условия за несигурност за държавите в ЮИЕ или техните граждани, остават сериозни съмнения за случаи на неподходящо криминално, политическо или паравоенно влияние или неправомерна употреба на сила в отделни случаи.

Докладът оценява състоянието на частния охранителен сектор в Албания, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Македония, Молдова, Сърбия и Черна Гора (включително и международно управляваната територия на Косово) и Румъния. Той проследява историята на приватизацията на сектора за сигурност, съвременните заплахи за обществото, услугите, предлагани от частните охранителни фирми, и регулацията и надзора над тях. Докладът е първи по рода си за региона и може да бъде ползван за насоки при формиране на политики, както и да бъде основа за по-

---

¹ Small Arms and Light Weapons and Private Security Companies in South Eastern Europe: A Cause or Effect of Insecurity?, South Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons (SEESAC), August 2005

детайлни бъдещи изследвания. Въпреки че не е изчерпателен, докладът представя ярна картина на настоящата ситуация, като посочва ключови насоки, както и основателни поводи за загриженост. В доклада са направени изводи и препоръки, които се отнасят за отделните страни и за региона като цяло, като неговата цел е обсъждането на този въпрос да привлече вниманието както на правителствата в региона, така и на международната общественост.

2. Общи изводи

2.1 Растеж и консолидация на охранителната дейност

През последното десетилетие голям брой фактори допринесоха за засиленото търсене на услуги на частни охранители в Югоизточна Европа - от високия ръст на престъпността до корупцията, занижените стандарти в полицията и завещаното междуетническо недоверие в районите на неотдавнашните конфликти. Като се прибави и снемането на държавната охрана от ново-приватизираната собственост, значителният растеж на частния охранителен сектор може лесно да се обясни. През изминалото десетилетие Югоизточна Европа бе подложена на един от най-интензивните приватизационни процеси в света, преминавайки от почти пълна липса на частна охранителна дейност в края на 80-те години до настоящата ситуация, в която този сектор от икономиката е важен работодател и доставчик на охранителни услуги.

Частните охранителни фирми днес предлагат много сходни услуги, които отразяват международните норми – охрана на офиси, фабрики и обществени сгради, както и осигуряване на въоръжена охрана на лица и придружаване на ценни пратки и товари. В някои от държавите в региона пазарът на частни охранителни услуги е сравнително малък, като е насочен предимно към персонална охрана на физически лица (бодигардове) и, в по-редки случаи, охрана на частни домове. Докато пазарът в някои части на региона е все още слабо развит, в други страни, главно тези в процес на присъединяване към ЕС, секторът се е разраснал до ниво, при което броят на служителите на охранителните фирми значително надвишава този на полицейските служители. В последните години в повечето страни се забелязва консолидация в охранителната индустрия, водеща до спад в броя на охранителните фирми, въпреки цялостния растеж на сектора. Местните частни охранителни фирми все още доминират в страните от региона, а присъствието на международни охранителни фирми е слабо. Това се дължи в значителна степен на забраната чуждестранни охранителни фирми да оперират в много страни от региона. В страните кандидатки за членство в ЕС пазарът на частни охранителни услуги е отворен за чуждестранна конкуренция и някои чужди фирми вече са навлезли там.

Докладът препоръчва:

- Регулаторните органи на всяка страна трябва да работят с най-добрите представители на охранителния бизнес, за да се въведат правила, които съответстват на най-добрите международни стандарти и да се уверят, че фирмите работят по безопасен и професионален начин.

2.2 Примери за обвързаност

Почти всяка държава в региона има проблеми със обвързването на частните охранителни фирми с политически партии, с криминални, паравоенни или етнически групи, което е обезпокояващо.

Връзки със сектора за сигурност: Практически във всяка държава има доказателства, че бивши полицейски служители са наемани от частни охранителни фирми. Това не би представлявало проблем, ако се прилага ефективно управление и контрол. Наличието на подобни връзки означава, че съществува възможност незаконни дейности да останат ненаказани. В някои случаи (особено Хърватия, Косово и България) има съмнения, че фирмите от частния сектор се конкурират с полицията или с държавни охранителни фирми, особено при надпреварата за получаване на държавни поръчки. Това носи риск частните охранителни фирми да станат носители на политика да се търсят преди всичко евтини услуги, което от своя страна може да понижи качеството на услугите в охранителния сектор като цяло.

Етнически влияния: В Босна и Херцеговина, Македония и Косово има доказателства за сегментиране на бизнеса. Случаят на Босна е вероятно най-тежкият, отчасти защото наредбите по-скоро възпрепятстват, отколкото насърчават създаването на мулти-етнически компании.

Политически влияния: За разлика от много други части на света, където частни охранителни фирми играят активна роля за дестабилизация на правителствата, в страните от Югоизточна Европа охранителни фирми не са участвали в подобни процеси. Съществуват обаче известни връзки между политически партии и частни охранителни фирми в Сърбия и Хърватия и в по-малка степен в Босна и Херцеговина, Македония и Косово.

Връзки с паравоенни формирования: Този въпрос е особено тревожен в Македония, тъй като там има доказателства за групи, създадени на етническа основа, формално принадлежащи към силите за сигурност, които основават охранителни фирми. Има доказателства и за връзки между охранителни фирми и бивши паравоенни групировки в Сърбия и Косово.

Докладът препоръчва:

- Законовата рамка трябва ясно да разграничи ролите на частните и държавните доставчици на охранителни услуги. Въпреки че държавните охранители имат важна роля за предотвратяване на престъпленията, която не бива да бъде пренебрегвана, трябва да се постави ясна граница между традиционната основна функция на публичните охранители – опазване на закона – и допълнителните услуги, предлагани обикновено от частните фирми за сигурност. Общи работни споразумения между полицията и частните охранителни фирми трябва да се сключат в случаите, в които двете работят заедно (напр. при обществени мероприятия).
- Проверка за свидетелство за съдимост на собствениците и служителите на частните охранителни фирми трябва да включва и членовете на семействата, с цел да предотврати притежанието на охранителни фирми от престъпници.
- В районите с етнически конфликти е необходимо да се предприемат стъпки за възпрепятстване създаването на охранителни фирми изцяло от определени етнически групи.
- В страните, където фирмите са свързани с предишни или настоящи структури на сектора за сигурност, включително и с паравоенни формирования или бунтовнически групи, е важно частния охранителен сектор да бъде наблюдаван

особено внимателно. Трябва да има обща забрана за охранителните фирми да използват имена, свързани с тези паравоенни формирания.

- Директните връзки между отделни политически партии и охранителни фирми трябва да бъдат забранени.

2.3 Законодателство и регулация на сектора

Въпреки че повечето държави в региона осъществяват регулиране на частната охранителна дейност, съществуват примери на страни, които нямат специфично законодателство за охранителните фирми (напр. Сърбия) и на такива с най-напреднала законодателна система (България и Румъния). Въпреки че това не е отстранило изцяло проблемите с поведението на конкретни фирми или техни служители, в страните с най-значителен растеж на сектора законодателството е помогнало за повишаване на професионализма в работата. В Сърбия и Черна гора, Албания и Македония подкрепата на държавата за регулиране и професионализиране на частния охранителен сектор е най-необходима.

Докладът препоръчва:

Лицензиране на фирмите:

- Системата за даване на лицензи трябва да бъде уредена по начин, че да дефинира ясно типа охранителни услуги, които могат и които не могат да се предоставят от частните фирми.
- Законодателството трябва да определи ясни критерии, по които да се оценяват кандидатстващите за лиценз. Критериите трябва да включват освен всичко друго и оценка дали компанията и предложените дейности ще създават условия за нарушаване на обществената сигурност и закона и реда, ще подкопават икономическото развитие, ще предизвикват дестабилизация и нарушаване на правата на човека, ще насаждат чувство за заплахата у съседните държави; ще подпомагат или провокират вътрешни интервенции или външна агресия; ще нарушават международно ембарго, и т. н.
- Лицензите трябва да бъдат срочни, за да осигурят редовна проверка и високо ниво на професионализъм, както и наблюдение на дейностите на охранителните фирми. Трябва да бъдат налагани санкции, както парични глоби, така и отнемане на лиценз в случаи на нарушаване на закона.
- Законодателството трябва да има извънтериториално приложение, за да покрива възможното поле на действие на компаниите извън границите на държавата в страни, в които липсва съответната законова рамка.
- Трябва да има указания, които да дефинират кога е подходящо да се използва частна охранителна фирма и кога полицията, за да е ясно, че двете са по-скоро допълващи се институции, отколкото съперници.

Лицензиране на персонала:

- Правителствата трябва да се уверят, че собствениците, директорите на охранителни фирми, техните партньори и служители са лицензирани да работят в сектора според обективни критерии.
- Проверките за съдимост трябва да се извършват преди даване на лиценз, за да е ясно, че служителят няма криминално досие, не е нарушавал международните закони за правата на човека или не е уволнен от полицията или въоръжените сили за нарушаване на закона.

- Всяка компания трябва да поддържа точен архив на служителите си и да го предоставя на съответните надзорни органи за инспекции.

2.4 Надзор и приложение на законодателството

Повечето държави в региона имат проблеми с ефективното прилагане на законите за управление на частните охранителни фирми и с по-общия надзор на сектора. Притеснение будят особено охранителните фирми, чиито служители са предимно бивши служители на държавните сили за сигурност. В повечето случаи властите не разследват закононарушения, извършени от частни охранителни фирми.

Докладът препоръчва:

- Оплаквания за употреба на сила или незаконно поведение от страна на служители на охранителни фирми да се разследват бързо и нарушителите да бъдат подвеждани под съдебна отговорност.
- Самият процес на контрол да бъде наблюдаван и подобряван в хода на работата.
- Всички държави да създадат допълнителни механизми за надзор над и отвъд този, упражняван от националната полиция и разузнавателните служби, стремейки се в частност да развият възможностите на омбудсмана и на парламентарните комисии, за да извършват мониторинг върху работата на частните охранители и да реагират на жалбите.

2.5 Използване на сила и оръжия

Служителите в частните охранителни фирми в страните от региона имат право да носят оръжие, с изключение на Косово, където само международни служители могат да бъдат въоръжени. В повечето случаи охранителните фирми имат право да използват 9-милиметрово оръжие с къса цев. Някои държави (напр. Албания и Сърбия) позволяват употребата на автоматично оръжие. Има сравнително малък брой доказани случаи на злоупотреба със сила или оръжие в региона. Въпреки това, в някои страни съществуват доказателства за липса на дисциплина при носене на оръжието, което води до риск от злоупотреба с него.

Докладът препоръчва:

- Националното законодателство трябва да съдържа стриктни и детайлни указания за използването на минимум сила, в съответствие с най-добрите международни практики в охранителния бизнес. Те трябва да покриват използването както на огнестрелни оръжия, така и на по-леки средства като химически спрейове, шокови уреди и палки.
- По-леките средства трябва да бъдат разглеждани по-скоро като алтернатива на смъртоносните, отколкото като тяхната по-ниска (предхождаща) степен. Използването на тези алтернативни средства трябва да бъде наблюдавано и регулирано по същия начин, както използването на огнестрелно оръжие.
- Трябва да има чести и внезапни инспекции на въоръжението на охранителните фирми, за да бъдат съхранявани оръжията и амуниците при безопасни условия и всички отчетни механизми да са налице.

2.6 Обучение и професионализъм

Въпреки че остават съмнения за професионализма и поведението им, частните охранителни фирми в Югоизточна Европа са повишили своята подготовка през последното десетилетие до нива, при които в повечето случаи служителите на фирмите не създават условия за повишаване на несигурността. Това отчасти се дължи на естествената консолидация на бизнеса, тъй като по-големите фирми, които обикновено доминират на пазара не могат да си позволят да придобият негативна репутация. Въпреки това има случаи на неправомерни връзки с престъпни, политически или паравоенни групи и злоупотреба със сила от страна на служителите на охранителните фирми. Обучението, през което преминават екипите на охранителните фирми във всички страни, като цяло не е постигнало високи стандарти. Обучаващите варират между представители на държавните органи за сигурност, независими преподаватели и представители на самите фирми. Учебните програми и тяхното времетраене също варират в различните държави, въпреки че повечето включват основни елементи като тълкуване на закони, използване на оръжия (където има) и първа помощ. В повечето случаи обучението е неефективно. Саморегулиране на дейността е налице в половината от страните, където компаниите образуват търговски сдружения в една или друга форма, които да защитават интересите им. Това обаче невинаги е подкрепено от приемане на доброволни кодекси на поведение.

Докладът препоръчва:

- Страните трябва да създадат и контролират ефективно режима на подготовка на персонала на охранителните фирми, който да дава добра основа в познаването на международните хуманитарни закони, законите за правата на човека и предоставянето на първа помощ. Целият персонал трябва да е обучен подходящо и мотивиран за спазването на най-добрите международни стандарти и практики и по-специално *Кодекса на поведение на служителите на силите на реда на ООН и Основните принципи на ООН за използване на оръжие и сила от служителите на силите на реда*.
- Лицензирането на служителите на частните охранителни фирми трябва да изисква като условие успешно завършване на съответно обучение.
- Частните охранителни фирми трябва да положат усилия в приемането и усъвършенстването на кодекси на поведение и да са активни в създаване на търговски сдружения.
- Клиентите на охранителни фирми трябва да наемат само фирми, които спазват тези доброволно приети стандарти.

2.7 Прозрачност и отчетност

Съществуват съмнения за липса на прозрачност в частния сектор на сигурността в повечето проучвани държави. Особени проблеми се срещат в Молдова, Сърбия и Албания.

Докладът препоръчва:

- Законите трябва да съдържат минималните изисквания за прозрачност и отчетност на операциите на частните охранителни фирми, простирайки се от вътрешни системи за управление (напр. правилници, отговорности на съвета на директорите, набиране на персонал, обучение и поведение) до финансови и договорни въпроси (напр. задължение за публично оповестяване, структури на фирмите, въпроси за собственост).

2.8 Поръчки и търгове

Информацията за процедурите за предоставяне на охранителни услуги на частния бизнес или на държавни институции е недостатъчна. Международните организации в повечето случаи предоставят информация за техните тръжни процедури и критериите, които използват. Повечето фирми или държавни институции, търсени за проучването или не желаят или не могат да разкрият практиките си и точните критерии за избор на доставчици на охранителни услуги. Често е очевидно, че договорите се сключват или на базата на неофициални връзки или просто въз основа на най-ниската предложена цена.

Докладът препоръчва:

- Политиката и практиката на възлагане на поръчки трябва да изключи фирмите, за които се знае, че имат връзки с политически партии, организираната престъпност или паравоенни организации. Властите в региона носят отговорност за ефективно регулиране на частните охранителни фирми и могат да упълномощават други национални институции като парламента и омбудсмана да извършват контрол върху сектора.
- Правителствата и други големи клиенти трябва да установят ясни политики за възлагане на поръчки с финансови и наказателни санкции за нарушаване на договорите. Договорите трябва да се възлагат чрез търгове и да се избира победител по критерии различни от стойността на услугата, включващи стриктно спазване на националното и международно законодателство за използване на сила. Трябва да се вземат и предпазни мерки, за да се намали риска от възлагане на договори на базата на политическо влияние.

2.9 Връзки с реформите в сектора за сигурност

Въпреки че професионалният и добре регулиран сектор е гаранция за успешното развитие на икономиките на страните от Югоизточна Европа, значението на частния охранителен сектор като цяло не е осъзнат от тези страни и от международните институции, които подкрепят реформата в сектора за сигурност в региона. Частните охранителни фирми обаче формират една от една от най-големите групи от хора, които имат разрешение да използват оръжие и сила в работата си. Затова те трябва задължително да бъдат включени в процеса на реформиране на сектора за сигурност.

Докладът препоръчва:

- Частният охранителен сектор трябва да бъде включен във всяко реорганизиране на сектора за сигурност преди и по време на инициативи за подобна реформа.
- Охранителните фирми трябва да станат обект на демократичен граждански контрол и да бъдат включени в реформата на сектора за сигурност.

3 Охранителният сектор в държавите от региона

3.1 Албания

В Албания частният охранителен сектор е сравнително малък и слаборазвит. Това отразява икономическото положение в страната, но отчасти се дължи и на законодателството, което ограничава размера на фирмите до размера на полицейските сили във всеки регион. От една страна това дава сигурност, че броят на полицаите няма да бъде по-малък от този на служителите на охранителните фирми. От друга страна обаче действа като спирачка за професионализма и развитието на фирмите, които могат да спечелят от добрата си репутация. Успешните охранителни фирми не могат да се спелят, което е един от основните принципи за по-висок професионализъм навсякъде в региона. Тревожен е фактът, че частните охранители могат да носят армейско автоматично оръжие, да използват собствено оръжие и да държат оръжие в домовете си, което носи опасност от злоупотреба с оръжие в домашни условия. Проверката за съдимост на охранителите е оскъдна и има данни за нелицензирани фирми, опериращи на пазара, един факт, който подкопава регулаторната и обучителна система. Съществуват и данни за нерегламентирани връзки с политически партии, както и че част от персонала на охранителните фирми злоупотребява със сила в процеса на работа си. Докладът препоръчва законодателството за контрол над огнестрелното оръжие да бъде преработено, за да може да се гарантира, че охранителите са подходящо въоръжени и само лицензирани и обучени хора имат право да работят като охранители.

3.2 Босна и Херцеговина

Ситуацията в Босна и Херцеговина е сложна главно заради децентрализираността на правителството. В момента няма национално законодателство за частния охранителен сектор, а по-скоро две (значително различаващи се) регулации в двете части на страната. В случая на федерацията Босна и Херцеговина приложението на сегашното законодателство е сведено до нивото на отделните кантони. Като резултат от този сложен ред охранителните фирми, лицензирани в едната част на страната, нямат право да работят в другата и бизнесът остава подтиснат заедно с доста етнически обусловени политики. Консолидацията, която е извършена в други страни от региона, тук тепърва предстои. Неотдавнашни внезапни проверки установиха значителен брой нелегални фирми, някои от които притежават значителен брой въоръжение и експлозиви. Докладът прави редица препоръки, включително въвеждане на национално законодателство и необходимост фирмите да работят заедно за подпомагане на саморегулацията чрез изготвяне на търговски сдружения и кодекс на поведение.

3.3 България

Ситуацията в България значително се е подобрила през последното десетилетие и частният охранителен сектор е може би най-развитият в региона. Първоначално секторът е тясно свързан с организираната престъпност, но серия наредби, приети от българското правителство през последните осем години значително намалява влиянието на организираната престъпност и стимулира професионализма в сектора. Охранителната дейност сега е напреднала до нивото на навлизане на международни фирми и български фирми започват да изнасят дейността си навън, включително в Ирак. Има обаче опасения за наличието на нелицензирани оператори на пазара, няма

законно изискване за проверки за съдимост на служителите в охранителни фирми и съперничеството между полицията и частните фирми остава факт. Докладът препоръчва на полицията да не продължава директно да се конкурира с частните фирми, на регулаторните органи по-активно да разследват оплаквания срещу сектора и на парламента да засили своя контрол.

3.4 Хърватия

Частният охранителен сектор се е развил значително в Хърватия през последното десетилетие. Секторът остава доминиран от местни фирми, но голям брой от тях се очертават като лидери на пазара и в момента секторът расте с около 10 процента на година. Въпреки че вътрешно-секторният кодекс на поведение все още не е приет, държавните закони са от такъв тип, че това не представлява такъв проблем, какъвто е в други държави. Има обаче твърдения, че индустрията има връзки с организираната престъпност и някои охранителни фирми имат връзки с политически партии. Докладът препоръчва на правителството да продължи да наблюдава, да осъвременява и да опрости настоящата регулаторна система.

3.5 Македония

Частните охранителни фирми в Македония оперират едва от 1994 г. Секторът остава доста малък и е твърде вероятно през следващите няколко години да премине процес на едновременно разширяване и консолидация. Чуждите фирми не могат да оперират в Македония, но това ще се промени заради желанието на страната да влезе в ЕС. На този етап съществуват няколко опасения. На първо място частните охранителни фирми в Македония отразяват етническото разделение, наблюдавано в македонското общество, и са като цяло етнически хомогенни. Второ, определени охранителни фирми имат директно влияние върху някои бивши полицейски и военни части, които участваха в конфликта в Македония през 2001. Те са проблем, на който правителството трябва да обърне специално внимание. По-голямо притеснение предизвиква липсата на надзор върху прилагане на законодателството в страната, включително адекватни проверки за криминалните досиета на хората, които желаят да работят като частни охранители. Докладът препоръчва подобряване на условията на труд в частните охранителни фирми и затягане на законодателството в областта на огнестрелните оръжия.

3.6 Молдова

Трудно е да се определи със сигурност ситуацията в Молдова, защото има значителни проблеми с прозрачността в страната като цяло и по-специално в Приднестровието, където има една единствена фирма, която предлага охранителни услуги. Въпреки че регулация в сектора съществува, тя е много бюрократична и има нужда от опростяване. Самият сектор продължава да е сравнително малък и ще се разширява с развиването на икономиката. Докладът препоръчва регулаторната система да се опрости и сегашното съперничество между полицейските сили и сектора да се прекрати като се прокарат ясни линии на отговорност между обществените и частния сектор.

3.7 Румъния

Въпреки сравнително малкия си размер, охранителният сектор в Румъния заедно с този в България, са може би най-развитите в региона от гледна точка на професионализъм и законова рамка. Румънските охранителни фирми първоначално се появяват в една нерегулирана среда, където разграничителната линия между легитимния бизнес и организираната престъпност е много неясна. След 1996 година секторът става изключително регулиран. Редица проблеми остават основно във връзка с ефективното прилагане на законодателството и надзора. Последното законодателство за огнестрелното оръжие повдига въпроса за степента на контрол на оръжията на служителите от страна на компаниите. В определени случаи законите позволяват на охранителните фирми достъп до автоматично оръжие, една практика, която води до съмнения за известен риск. Както и в България, индустрията е отворена за чужди фирми, някои от които са навлезли на вътрешния пазар, а някои румънски фирми изнасят дейността си в Ирак и в други страни. Докладът препоръчва да се изясни връзката между частните охранителни фирми, полицията и другите държавни органи, за да се предотврати конкуренция между тях. Трябва също да се ревизират съществуващите изисквания за обучение на охранители и да се повиши капацитета на надзорните органи.

3.8 Сърбия и Черна гора

Сърбия

Ситуацията в Сърбия е може би най-обезпокояваща. В настоящия момент няма законодателство за частния охранителен пазар. Това означава, че охранителната дейност, която е обширна и добре развита, включва някои фирми, които са в контакт с престъпни организации. Настоящото законодателство за контрол на огнестрелните оръжия също буди тревога. Оръжията се дават на индивидуални охранители, което води до голяма възможност за злоупотреба с тях. В сектора често се използва армейско автоматично оръжие, въпреки че то не е подходящо за неговите цели. Докладът препоръчва на правителството да приеме лицензионна система в най-кратки срокове, за да елиминира непрофесионализма в бизнеса. Междувременно е важно международните клиенти на охранителни фирми да приемат някои основни принципи, за да се уверяват, че наемат фирми с високи професионални стандарти.

Черна гора

Частният охранителен сектор в Черна гора води началото си от 1992 г., което е сравнително по-ранен етап от съседните страни, в които сектора се развива в края на 90-те години. Съществуват притеснения относно приватизирането на сектора за сигурност и нуждата да се прилагат правилно съществуващите закони. Въпреки че лицензионна система съществува, тя не се прилага напълно и дори от лицензираните компании не се изисква да правят проверки за криминалното досие на персонала си. Често срещана практика е полицейски служители да заемат охранителни постове в извънработно време, давайки повод за конфликт на интереси. Докладът препоръчва да се установят ясни отношения между частните фирми и полицията и да се повиши прозрачността при регулиране на охранителните фирми, като се въведе строга обучителна програма, в която да бъде включено правомерното използване на сила и други важни въпроси.

Косово

В Косово охранителната дейност датира от международната интервенция от 1999. Според действащите конституционни договори управлението и надзора на сигурността се извършва от Мисията на ООН в Косово. В законите на областта се прави разлика между ограничен брой международни въоръжени частни охранителни фирми и по-

голям брой местни невъоръжени фирми. Има и разделение между местните невъоръжени фирми и местните бодигардове, които могат да носят оръжие. Основният повод за притеснение в Косово е конкуренцията и враждата между частните охранители и Полицейската служба на Косово (ПСК). Тя отчасти се заражда от ПСК, която е позволявала нейни служители да изпълняват охранителни дейности в извънработно време в миналото, както и от създаването на полу-търговски отдел в ПСК, който да предоставя охранителни услуги. Има и информация за връзки между някои охранителни фирми с бившата албанска групировка Албанска освободителна армия, както и с престъпни групи. Има и редица случаи на ненужна или прекомерна употреба на сила от охранители, насочваща към нуждата от основно преработване на системите за обучение и проверка на криминалното досие, особено сред въоръжените бодигардове. Докладът препоръчва да има ясни разграничителни линии между държавния и частния охранителни сектори, за да се избегне конкуренцията, а обучението, въоръжението и контролът на охранителните фирми и техните служители да се подобрят.